

บันทึก

เรื่อง การพิจารณาแก้ไขบทกำหนดโทษทางอาญาที่ลงโทษแก่กรรมการ
และผู้จัดการบริษัทในความผิดฐานแจ้งรายการต่อทางราชการ
เน้นเข้าเกินกำหนดหรือแจ้งผิดพลาด

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ นร ๐๑๐๔/๕๑๖๕ ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า หอการค้าต่างประเทศได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๓๐ ถึง ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ขอให้พิจารณาแก้ไขบทกำหนดโทษทางอาญาที่ลงโทษแก่กรรมการและผู้จัดการบริษัทในความผิดฐานแจ้งรายการต่อทางราชการเน้นเข้าเกินกำหนดหรือแจ้งผิดพลาด เพราะอัตราโทษที่กำหนดไว้หนักเกินสมควร และไม่เหมาะสมกับสภาพความผิดและ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีได้มีบัญชาให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาประเด็นข้อร้องเรียนกรณีให้มีการแยกแยะอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิด สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีจึงขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาดำเนินการตามบัญชาของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาหนังสือร้องเรียนของหอการค้าต่างประเทศแล้วขอเสนอความเห็นดังนี้

๑. หอการค้าต่างประเทศซึ่งประกอบด้วยหอการค้าอเมริกันในประเทศไทย หอการค้าออสเตรเลีย - ไทย หอการค้าอังกฤษ หอการค้าฝรั่งเศส - ไทย หอการค้าเยอรมัน - ไทย หอการค้าอินเดีย-ไทย หอการค้าอิตาลี-ไทย และหอการค้าญี่ปุ่น - กรุงเทพฯ ฯ ได้ร้องเรียนเกี่ยวกับบทลงโทษตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ลงโทษทางอาญานักเกินสมควรแก่กรรมการและผู้จัดการบริษัทในความผิดฐานแจ้งรายการต่อทางราชการเน้นเข้าเกินกำหนดหรือแจ้งผิดพลาดโดยเผอเรอ โดยอ้างว่าอัตราโทษกำหนดไว้ไม่เหมาะสมกับสภาพความผิด เพราะมีทั้งโทษจำคุกและโทษปรับขั้นสูงและได้อ้างอิงกฎหมายที่มีลักษณะดังกล่าว รวม ๒๔ ฉบับ ซึ่งเป็นกฎหมายที่อยู่ในอำนาจรักษาการของกระทรวงต่าง ๆ รวม ๙ กระทรวง^๑

๒. ตามหนังสือร้องเรียนหอการค้าต่างประเทศได้ยกตัวอย่างคดีซึ่งอ้างว่าแสดงถึงการลงโทษไม่เหมาะสมกับสภาพความผิด อันเป็นคดีในความผิดฐานแจ้งรายการสินค้าคงคลังต่อกระทรวงพาณิชย์ล่าช้า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงได้เชิญผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการค้าภายใน กรมทะเบียนการค้า และสำนักงานประกันภัย) มาร่วมพิจารณาด้วย ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริงจากคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงพาณิชย์ว่า ปัญหาที่มีการร้องเรียนครั้งนี้ขึ้นขึ้นสืบเนื่องมาจากการปรับค่าเงินบาทในช่วงเวลาที่มีวิกฤตการณ์ทางการเงินใน พ.ศ.๒๕๒๓ โดยกระทรวงการคลังได้มีประกาศกระทรวงการคลังเรื่อง ปรับปรุงระบบ

^๑รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้ายบันทึก

การแลกเปลี่ยนเงินตรา เมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ กำหนดอัตรากลางระหว่างอัตราซื้อขายเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกากับธนาคารพาณิชย์ เป็นดอลลาร์สหรัฐอเมริกาละ ๒๗ บาท โดยมีผลใช้บังคับในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ (ร.ก.๒๕๒๗-๑๕๙-๑ พ) และเพื่อป้องกันการกักตุนสินค้าและป้องกันมิให้ผู้ประกอบการค้าฉวยโอกาสขึ้นราคาสินค้าเนื่องจากการปรับค่าเงินบาทดังกล่าว กระทรวงพาณิชย์โดยคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดจึงได้อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๓^๒ และมาตรา ๒๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการ

^๒มาตรา ๒๓ เพื่อป้องกันการกำหนดราคาซื้อ ราคาขาย หรือการกำหนดเงื่อนไขและวิธีปฏิบัติทางการค้า อันไม่เป็นธรรม คณะกรรมการกลางด้วยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศกำหนดให้สินค้าใดเป็นสินค้าควบคุมได้

ประกาศของคณะกรรมการกลางตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

^๓มาตรา ๒๔ เมื่อได้มีการประกาศกำหนดสินค้าควบคุมตามมาตรา ๒๓ แล้วให้คณะกรรมการมีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดราคาซื้อหรือราคาขายสินค้าควบคุม ให้ผู้ซื้อซื้อในราคาไม่ต่ำกว่าราคาที่กำหนด หรือให้ผู้จำหน่ายจำหน่ายในราคาไม่สูงกว่าราคาที่กำหนด หรือตรึงราคาไว้ในราคาใดราคาหนึ่ง

(๒) กำหนดอัตรากำไรสูงสุดต่อหน่วยของสินค้าควบคุมที่ผู้จำหน่ายจะได้รับจากการจำหน่ายสินค้าควบคุม หรือกำหนดอัตราส่วนแตกต่างระหว่างราคาซื้อกับราคาขายสินค้าควบคุมในแต่ละช่วงการค้า

(๓) กำหนดให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าควบคุมแสดงราคาสินค้าควบคุม

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรการและเงื่อนไขให้ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินค้าควบคุมปฏิบัติเกี่ยวกับการผลิต การจ่ายแจก การนำเข้าในราชอาณาจักร การส่งออกนอกราชอาณาจักร การซื้อ การจำหน่าย หรือการเก็บรักษาสินค้าควบคุม

(๕) กำหนดท้องที่ หรือกำหนดระยะเวลาในการใช้บังคับประกาศของคณะกรรมการ

(๖) กำหนดให้แจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุน ค่าใช้จ่าย กระบวนการผลิตและวิธีการจำหน่ายสินค้าควบคุมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

(๗) กำหนดให้มีการเก็บหรือเพิ่มปริมาณการเก็บสำรองสินค้าควบคุมและกำหนดท้องที่และสถานที่ให้เก็บสำรองสินค้าควบคุม

(๘) ห้ามหรืออนุญาตการส่งออกนอกหรือนำเข้ามาในท้องที่หนึ่งท้องที่ใดซึ่งสินค้าควบคุม

(๙) สั่งให้ผู้ประกอบธุรกิจปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิต การซื้อ การจำหน่ายหรือการเก็บรักษาสินค้าควบคุม รวมทั้งให้ระงับหรือลดค่าใช้จ่ายใด ๆ ที่กำหนดไว้เกินสมควร

(๑๐) จัดให้มีการปันส่วนในการซื้อและการจำหน่ายสินค้าควบคุม หรือกำหนดเงื่อนไขในการซื้อและการจำหน่ายสินค้าควบคุม

(๑๑) บังคับให้จำหน่ายสินค้าควบคุมตามปริมาณและราคาที่กำหนด ตลอดจนบังคับให้จำหน่ายแก่ส่วนราชการหรือบุคคลใดซึ่งคณะกรรมการกำหนด

(๑๒) ห้ามการจำหน่าย ให้ ใช้อย่าง ยักยอก หรือเปลี่ยนสภาพซึ่งสินค้าควบคุมเกินปริมาณที่กำหนด

(๑๓) ให้เลขธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เข้าดำเนินการเกี่ยวกับการผลิตการขนส่ง การซื้อ การจำหน่าย และการเก็บรักษาสินค้าควบคุม

ผูกขาด พ.ศ.๒๕๒๒ ออกประกาศคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด ฉบับที่ ๖๙ เรื่อง กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย และการป้องกันการกักตุนสินค้า ควบคุมเมื่อวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ (ร.ก.๒๕๒๗-๑๕๙-๓ พ) กำหนดให้ผู้ผลิตสินค้า ควบคุมอันได้แก่ น้ำมันพืชใช้ปรุงอาหาร ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น ตะปุดอกไม้ ฯลฯ (ประกาศฯ ข้อ ๒) ต้องแจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุนในการผลิตและการจำหน่าย ต้นทุนในการนำเข้า และแจ้ง ราคาจำหน่ายของผู้ผลิต ผู้นำเข้า ราคาจำหน่ายส่ง ราคาจำหน่ายปลีกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายใน วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๗ นอกจากนี้ คณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดยังได้ออกประกาศฯ ทำนองนี้ในระยะเวลาใกล้เคียงอีกหลายฉบับ (ประกาศฯ ฉบับที่ ๗๓, ๗๖, ๘๒, ๘๔, ๘๕, ๘๗ และ ๘๘) ซึ่งเมื่อคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดได้ออกประกาศดังกล่าวดังกล่าวไปแล้ว ปรากฏว่ามีผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการค้าที่ไม่ได้ ปฏิบัติตามประกาศดังกล่าวภายในระยะเวลาที่กำหนดประมาณ ๒๕๐ ราย และกระทรวงพาณิชย์ ได้แจ้งความดำเนินคดี ๑๘๙ ราย (โดยในจำนวนนี้มีกรรมการหรือผู้จัดการนิติบุคคลซึ่งเป็นชาว ต่างประเทศถูกดำเนินคดีรวมอยู่ด้วยหลายราย) ส่วนอีก ๖๑ ราย ได้ใช้ดุลพินิจผ่อนผันให้ เนื่องจากกระทรวงพาณิชย์เห็นว่าผู้ผลิตหรือผู้ประกอบการค้าไม่ได้มีเจตนาที่จะไม่ปฏิบัติตาม ประกาศดังกล่าว ต่อมาเมื่อช่วงวิกฤตการณ์ดังกล่าวได้ผ่านพ้นไปแล้ว คณะกรรมการกลางกำหนด ราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด จึงได้ออกประกาศฯ ฉบับที่ ๙๑ เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ ยกเลิกประกาศฯ ฉบับที่ ๖๙ และได้ดำเนินการออกประกาศยกเลิกประกาศฯ ที่มีผลใช้ บังคับในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเป็นลำดับมาจนหมดสิ้นในปี พ.ศ.๒๕๒๙ และเมื่อประกาศ คณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดที่กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย และการป้องกันการกักตุนสินค้าควบคุม ถูกยกเลิกไปทั้งหมดแล้วกระทรวงพาณิชย์ก็ ได้แจ้งความจำนงค์ไปยังพนักงานสอบสวนแสดงความประสงค์ที่จะไม่ดำเนินคดีผู้ผลิตและ ผู้ประกอบการค้าจำนวน ๑๘๙ รายนั้น แต่ไม่สามารถดำเนินการได้เพราะคณะกรรมการกลาง กำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาดได้ออกประกาศดังกล่าวโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๘ มาตรา ๒๔ (๔) (๖) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.๒๕๒๒ ซึ่งในตัวพระราชบัญญัตินี้เองในมาตรา ๔๓^๔ ได้กำหนดโทษจำคุกผู้ที่ฝ่าฝืน

(๑๔) กำหนดมาตรการเพื่อป้องกันการกักตุนสินค้าควบคุม หรือครอบครองสินค้าควบคุม เกินปริมาณที่กำหนด

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการกระทำเป็นประกาศ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การใช้อำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการพิจารณาทบทวนเป็นครั้งคราวให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ โดยคำนึงถึงต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายและอัตรากำไรที่เหมาะสม รวมทั้งผลกระทบต่อ การลงทุนในการขยายกำลังการผลิตในระยะต่อไปด้วย

“มาตรา ๔๓ ผู้ใดฝ่าฝืนประกาศของคณะกรรมการตามมาตรา ๒๔ (๑)(๒) (๔) (๖) (๗) (๘) (๙) (๑๐) (๑๑) (๑๒) หรือ (๑๔) หรือขัดขวางการดำเนินการของเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา ๒๔ (๑๓) หรือเปลี่ยนแปลงราคาโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือไม่แจ้งรายการตามประกาศของ คณะกรรมการกลางตามมาตรา ๒๕ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้ง

ประกาศของคณะกรรมการไว้ไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาทหรือทั้งจำทั้งปรับอันเป็นความผิดที่ย่อมความไม่ได้ ในการดำเนินการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวพนักงานสอบสวนมีความจำเป็นต้องสอบปากคำและพิมพ์ลายพิมพ์นิ้วมือของผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลไว้เป็นหลักฐานประกอบการพิจารณาคดี ซึ่งอาจจะก่อความไม่สะดวกต่อผู้มีอำนาจจัดการแทนนิติบุคคลที่มีผู้ร่วมกิจการเป็นชาวต่างประเทศอยู่บ้าง แต่การดำเนินการดังกล่าวก็เป็นเพียงการที่ต้องปฏิบัติในช่วงวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเพียงชั่วคราวและปัจจุบันประกาศคณะกรรมการที่กำหนดให้ต้องไปแจ้งปริมาณสินค้าหรือต้นทุนการผลิตดังกล่าวก็ได้ถูกยกเลิกไปหมดแล้ว

๓. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า ต้นเหตุแท้จริงของปัญหาเรื่องเรียนเรื่องนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการบังคับการตามพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ.๒๕๒๒ ในช่วงเวลาที่มีวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดสภาพบังคับไว้ค่อนข้างเข้มงวดเพื่อให้รัฐสามารถควบคุมสถานการณ์ไม่ให้เกิดการกักตุนสินค้าหรือขายสินค้าเกินราคาอันจะมีผลกระทบต่อประชาชนในประเทศเป็นส่วนรวมสำหรับกฎหมายฉบับนี้กำหนดสภาพบังคับเป็นกรณีพิเศษเพื่อใช้ในเวลาที่มีสถานการณ์จำเป็นเป็นการชั่วคราว ดังเช่น สถานการณ์ทางการเงินใน พ.ศ.๒๕๒๗ มิใช่ใช้บังคับในการดำเนินธุรกิจตามปกติของผู้ประกอบการค้า ซึ่งในประเทศใกล้เคียงก็มีการใช้บังคับกฎหมายในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน เช่น The Price Control Act, ๑๙๗๐ ของประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น และเนื่องจากมุ่งหมายจะใช้บังคับในสถานการณ์จำเป็นดังกล่าว การกำหนดสภาพบังคับของกฎหมายที่ค่อนข้างเข้มงวดเพื่อให้สามารถบังคับการตามกฎหมายอย่างได้ผล จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ โดยที่การกระทำของนิติบุคคลย่อมแสดงออกโดยทางผู้แทนของนิติบุคคลนั่นเอง การที่จะควบคุมพฤติกรรมของนิติบุคคลจึงต้องควบคุมพฤติกรรมของผู้แทนนิติบุคคลด้วย ดังนั้น ในการลงโทษทางอาญาแก่นิติบุคคล จึงมีหลักกฎหมายที่เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า เนื่องจากไม่สามารถลงโทษจำคุกนิติบุคคลซึ่งเป็นบุคคลโดยสมมติตามกฎหมายได้ ผู้แทนของนิติบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบในการกระทำของนิติบุคคลจึงต้องรับโทษทางอาญาในความผิดที่นิติบุคคลเป็นผู้กระทำด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำผิดนั้น ซึ่งหลักการนี้ก็ได้อำนาจอยู่แล้วในมาตรา ๔๗^๕ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว จึงมิใช่เป็นการเอาผิดแก่กรรมการหรือผู้จัดการในกรณีนิติบุคคลกระทำผิดทุกกรณี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการคงสภาพบังคับของกฎหมายโดยการกำหนดโทษทางอาญาแก่ผู้ฝ่าฝืนในกรณีนี้ยังคงมีความจำเป็นเพื่อให้การบังคับการตามกฎหมายได้ผล แต่เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๔ ของพระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้า และป้องกันการผูกขาด พ.ศ.๒๕๒๒ แล้วจะเห็นได้ว่า สามารถแยกความสำคัญของกิจกรรมที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องปฏิบัติ ที่จะต้องกำหนดสภาพบังคับลงโทษทางอาญาผู้ฝ่าฝืนตามความหนัก

ปรับ

^๕มาตรา ๔๗ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการกระทำนั้นได้กระทำโดยตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมด้วย

เบาของการกระทำได้ สำหรับการกำหนดให้แจ้งปริมาณ สถานที่เก็บ ต้นทุน ค่าใช้จ่าย กระบวนการผลิต และวิธีจำหน่ายสินค้าควบคุมต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้อกำหนดในประกาศของคณะกรรมการกลางกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด ใน พ.ศ.๒๕๒๗ และเป็นสาเหตุของการร้องเรียนของหอการค้าต่างประเทศครั้งนั้น ได้กำหนดลงโทษผู้ฝ่าฝืนไว้ในมาตรา ๔๓ ให้มีระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งพิจารณาดูแล้วน่าจะเป็นบทลงโทษที่รุนแรงเกินสมควรเมื่อเทียบกับความผิดในกรณีอื่นในมาตราเดียวกันที่กำหนดโทษไว้เท่ากัน ฉะนั้น ในเรื่องนี้ถ้ารัฐบาลเห็นว่า โทษสำหรับการกระทำความผิดน่าจะรุนแรงเกินไป ก็อาจแยกบัญญัติบทลงโทษสำหรับกรณีความผิดนี้ให้ลดน้อยลงกว่าที่กำหนดในกฎหมายปัจจุบันก็ได้โดยการแก้ไขมาตรา ๔๓ และเพิ่มบทบัญญัติกำหนดบทลงโทษสำหรับกรณีความผิดตามมาตรา ๒๔ (๖) ไว้โดยเฉพาะ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวน่าจะอยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงพาณิชย์ซึ่งเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายที่จะพิจารณาผลดีผลเสียของการแก้ไขดังกล่าวอย่างรอบคอบอีกชั้นหนึ่ง

๔. ในส่วนของกฎหมายอื่นที่กำหนดลงโทษผู้แทนนิติบุคคลในความผิดฐานแจ้งรายการต่อทางราชการเกินเข้าเกินกำหนดนั้น ได้ตรวจสอบจากรายชื่อกฎหมายที่หอการค้าต่างประเทศอ้างถึงแล้วปรากฏว่า กฎหมายที่กำหนดโทษทางอาญานิติบุคคลและผู้แทนนิติบุคคลในกรณีดังกล่าวถึงจำคุกมีเพียง ๕ ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๐๕ พระราชบัญญัติตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พ.ศ.๒๕๑๗ พระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ.๒๕๒๑ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ.๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติจัดงานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ.๒๕๒๘ และโทษจำคุกอยู่ระหว่างไม่เกินหกเดือนถึงไม่เกินสามปี ส่วนกฎหมายอื่น ๆ ที่หอการค้าต่างประเทศอ้างถึงนอกจากนี้กำหนดเป็นความผิดมีเพียงโทษปรับสถานเดียว และเมื่อได้พิจารณาจากบทกฎหมายที่ลงโทษถึงจำคุกแก่ผู้แทนนิติบุคคลในความผิดดังกล่าวแล้วก็เห็นว่าได้กำหนดสภาพบังคับไว้ตามความจำเป็นและน่าจะเหมาะสมดีแล้ว

อนึ่ง เรื่องที่ดูจะเป็นปัญหามากของผู้ประกอบธุรกิจชาวต่างประเทศซึ่งเป็นผู้แทนนิติบุคคลและต้องถูกดำเนินคดีในความผิดฐานไม่แจ้งรายการต่อทางราชการหรือแจ้งล่าช้าเกินกำหนดนั้น ได้แก่การได้รับการปฏิบัติในฐานะที่ตกเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในชั้นพนักงานสอบสวนซึ่งจะต้องมีการทำประวัติ พิมพ์ลายนิ้วมือ ฯลฯ ปัญหานี้แม้กรณีความผิดที่มีโทษเพียงโทษปรับสถานเดียว ถ้าเป็นโทษที่ไม่มีการเปรียบเทียบและจะต้องดำเนินคดีในชั้นศาลเจ้าพนักงานตำรวจก็คงจะต้องปฏิบัติในลักษณะเดียวกัน การแก้ปัญหานี้น่าจะอยู่ที่การปรับปรุงวิธีปฏิบัติต่อผู้ต้องหา ในความผิดไม่ร้ายแรงของกรมตำรวจว่าจะมีทางเลือกขั้นตอนในเรื่องนี้ไปได้หรือไม่ นอกจากนี้ ทางเลือกอีกวิธีหนึ่งคือให้อำนาจคณะกรรมการตามกฎหมายเฉพาะที่จะเปรียบเทียบปรับในความผิดตามกฎหมายนั้น ๆ ได้ ซึ่งถ้าได้มีการเปรียบเทียบโดยคณะกรรมการตามกฎหมายแล้วคดีย่อมเสร็จสิ้นไปโดยผู้กระทำผิดไม่ต้องถูกดำเนินการในชั้นเจ้าพนักงานตำรวจอีก ซึ่งเรื่องนี้ถ้าเป็นนโยบายของรัฐบาลก็สามารถทำได้โดยการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการกฎหมายนั้นให้อำนาจเปรียบเทียบปรับในความผิดตามกฎหมาย (ซึ่งอาจกำหนดให้

อำนาจเปรียบเทียบในคดีที่มีโทษจำคุกด้วยก็ได้) ต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาใคร่ขอเรียนเป็นข้อสังเกตด้วยว่า ตามหนังสือร้องเรียน หอการค้าต่างประเทศได้อ้างถึงปัญหาการลงโทษอาญาแก่กรรมการและผู้จัดการบริษัทในความผิดฐานแจ้งรายการต่อทางราชการนั้น เข้าเกินกำหนดหรือแจ้งผิดพลาดในลักษณะที่เป็น การแจ้งรายการต่อทางราชการตามปกติ แต่ในการอ้างถึงบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นปัญหานั้น ได้ตรวจแล้วปรากฏว่าส่วนใหญ่ได้อ้างถึงบทกำหนดโทษในกรณีฝ่าฝืนคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ให้ไปให้ถ้อยคำหรือส่งเอกสารและหลักฐานที่จำเป็นเพื่อประกอบการดำเนินงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ในกฎหมายนั้น ๆ ซึ่งกรณีเหล่านี้เจ้าหน้าที่จะต้องแจ้งไปยังผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติให้ทราบเป็นครั้งคราวตามความจำเป็น และไม่ใช้กรณีให้ยื่นหรือแสดงรายการปกติ ฉะนั้น ผู้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งจึงน่าจะอ้างไม่ได้ว่าไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่ต้องปฏิบัติหรือไม่ รู้ถึงคำสั่งนั้น และการฝ่าฝืนกรณีนี้เป็นการฝ่าฝืนคำสั่งเจ้าพนักงานไม่ใช่การแจ้งรายการตามปกติ เน้นซ้ำหรือผิดพลาดการกล่าวอ้างถึงบทบัญญัติต่าง ๆ เหล่านี้รวม ๆ กันมาจึงน่าจะเป็นการกล่าวอ้างนอกประเด็นที่ต้องการให้พิจารณาแก้ไขปัญหาให้

(ลงชื่อ) อมร จันทสมบุรณ์

(นายอมร จันทสมบุรณ์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

สิงหาคม ๒๕๓๐